

## PFU-SAK NR. 266/13

**KLAGER:** Tor Arne Morskogen, Tromsø Kommune, Byrådslederens kontor  
**ADRESSE:** Alaskasvingen 9 J, 9013 Tromsø  
**TELEFON:**  
**PUBLIKASJON:** Klassekampen  
**PUBLISERINGSDATO:** 31.08.2013  
**STOFFOMRÅDE:** Politikk  
**GENRE:** Reportasje  
**SØKERSTIKKORD:** Identifisering av kilder, kontroll av opplysninger, premisser, samtidig imøtegåelse (tilsvar)  
**REGISTRERT:** 03.09.2013  
**BEHANDLET I SEKR.:** 23.09.2013  
**BEHANDLES I PFU:** 19.12.2013  
**FERDIGBEHANDLET:** 19.12.2013  
**BEHANDLINGSTID:** 106 dager  
**KLAGEGRUPPE:** Politiker  
**PFU-KONKLUSJON:**  
**HENVISNING VVPL.:**  
**RETTSBEHANDLING:**  
**OMTALE/ANONYM.:**  
**MERKNADER:**

### SAMMENDRAG:

Klassekampen brakte lørdag 11. august 2013 en reportasje med følgende tittel:

«TROMSØ: Et omfattende privat frislipp testes ut bak lukkede dører i Nordens Paris: Høyres lekestue i Nord»

I ingressen står det:

«TEST: Tromsøs blå byråd hevder at borgerlig styre ikke endrer særlig mye. Samtidig skal barnehager og bydrift privatiseres i stor stil.»

I brødteksten står det blant annet:

«I stortingsvalgekampen beskyldes Høyre for å "mumle seg til makten (...)». Om de vinner regjeringsmakten, vil vi få se deres sanne ansikt, i form av frislipp for private og økte forskjeller, påstås det. Om Tromsø skal tjene som smakebit på et blåblått styre, kan det se ut til at kritikerne har rett. Men omstillingene tar tid. Og endringene skjer bak lukkede dører, etter (...) innføringen av byrådsmodell. Nå trenger ikke de borgerlige å lufte planene sine i kommunestyret. (...) Klassekampen har tidligere skrevet om hvordan byrådet (...) stemte igjennom en fullmakt til seg selv, som innebærer at byrådet kan privatisere og konkurranseutsette all kommunal virksomhet uten at kommunestyret involveres. (...) Hva har så skjedd, 15 måneder etter at fullmakten ble stemt gjennom? Lite, skal man tro byrådet selv. - Vi har, så vidt jeg kan huske, ikke brukt den fullmakten

enda. Men det er satt i gang noen utredninger, sier Tor Arne Morskogen, som er politisk rådgiver for byrådslederen, og ganske så ordknapp om planene til byrådet.»

Deretter står det at opposisjonen er av en annen oppfatning, og det vises til at det er «igangsatt konkurranseutsetting av hjemmetjenesten», at kommunens sentralkjøkken skal privatiseres, at «bydrift er under utredning for privatisering», at alle kommunale barnehager, samt Tromsø parkering er gjort om til aksjeselskaper, og til at det skal bygges et stort pleie og omsorgssenter ved offentlig-privat samarbeid, og at driften av dette skal konkurranseutsettes. En av de som uttaler seg i artikkelen, er gruppelederen for Ap i Tromsø, Kristin Røymo:

«(A)t det går over stakk og stein der opp på byrådskontoret, er hun ikke i tvil om. - Det er rett og slett litt uprofesjonelt det som foregår i byrådet nå. Vi vet at mange prosjekter er satt ut på anbud, og at man kjøper inn konsulenttjenester for å forberede privatiseringer, men uten at det er noen interne drøftingsrunder med de tillitsvalgte underveis. Røymo bekymrer seg for hva som vil skje med skolene i Tromsø, særlig hvis de borgerlige vinner stortingsvalget også. - De har innført fritt skolevalg og offentliggjøring av karakterer. Om vi nå får en borgerlig regjering, har Tromsø lagt til rette for at vi raskt kan få en masse private aktører inn i skolesektoren.»

Og videre:

«Hun mener også at høyrestyret i Tromsø bevisst har kuttet i bevilgningene til skolen for å gjøre folk mer positive til privatisering. - Det første året foretok byrådet et ganske voldsomt kutt i bevilgningene til grunnskolen. Nå viser det seg at kuttene likevel er mye større enn det byrådet meldte om. Det er ting som tyder på at man ikke har lagt inn lønns- og prisvekst i budsjettene. (...) Det er helt åpenbart en strategi å kutte i skolebudsjettene for å utarme den offentlige skolen, for å øke aksepten for og oppslutningen om private skoler, sier Røymo. (...) - Vi har en gnagende følelse av at vi ikke får korrekt informasjon. Vi får meldinger om rapporter som er skrevet (...) uten at vi får vite hva det faglige fundamentet for byrådets beslutninger er. - Hvis alt skal være ideologi, og ingenting skal være faglig fundert, så går det for langt. (...) Man misbruker systemet slik at man kan gjennomføre politikken man ønsker uten å få store protester. Så vil vi få se hvordan kurs skuta har lagt seg på først om et par år. Resultatet frykter jeg blir større forskjeller, mer fattigdom og segregerte skoler, sier hun.»

Tor Arne Morskogen, politisk rådgiver for byrådslederen, er ytterligere gjengitt avslutningsvis. Her står det blant annet:

«Det er flere som peker på ham som selve "sjefideologen". Det avviser han selv (...). Hva som er det politiske prosjektet til byrådet, eller planene fremover, se det vil han helst ikke svare på. - Vi svarer om overordna ting angående administrasjonen, men vi går sjeldent i ideologisk debatt. Det er opp til kommunestyret, sier han. (...) - Kommunestyret skal gi den ideologiske retningen. Vi har fått politiske føringer fra dem som byrådet setter ut i livet, sier Morskogen. Han bryr seg ikke så mye om kritikken fra de to største opposisjonspartiene. - Det er jo opposisjonens oppgave å være uenig, men den blandet helt fundamentalt det at den er i mindretall med kritikk av parlamentarismen i Tromsø, sier han. (...) Han mener likevel at velgerne har gitt et klarsignal til (...) økt privatisering. - Hvis vi går tilbake til valget, så var

**spørsmålet om å øke valgfriheten ved økt bruk av konkurranseutsetting og bruk av private tjenester sentralt. Den borgerlige alliansen fikk et valgresultat som langt på vei ga oss støtte i dette. (...) - Er dere et utstillingsvindu for en blåblå regjering? - Jeg går ut fra at det følges med fra sentralt. Men det må du nesten spørre dem om, sier Morskogen.»**

#### **KLAGEN:**

**Klager** er Tor Arne Morskogen. Han mener reportasjen bryter god presseskikk på flere punkter: «Først er Tromsø kommunes manglende tilsvare på konkrete påstander (...) (Særlig fra Kristin Røymo om skole). Dette bryter etter mitt skjønn med punkt 4.15 i vår varsom plakaten (VVP). Det er særlig graverende da påstandene som fremmes bidrar til å skape et inntrykk av at byrådet har en alternativ agenda enn den oppgitte. Samme påstander skaper også et inntrykk av et byråd med omtrent ondsksfulle hensikter. Dette blir i tillegg forsterket av at tallene som brukes er feilaktige.»

Videre reagerer klager blant annet på premissene: «Som intervjuobjekt ble jeg ikke gjort oppmerksom på at stort sett hele artikkelen ville bli basert på kilder i opposisjonen. I mitt intervju (...) er jeg kommentert til å "ikke ville snakke om" styringen av Tromsø. Dette er ikke korrekt. I mitt intervju ba jeg journalisten ta kontakt med høyres gruppeleder for en ytterligere utredning av det politiske grunnlaget for byrådet. Jeg viste altså til en bedre kilde (...). Dette ble ikke etterkommet, og er i artikkelen vist til som at jeg "ikke ville svare på planene fremover". Dette bryter etter mitt skjønn med punkt 3.2 og 3.3 i VVP.»

Klager viser også til at artikkelen inneholder faktafeil. Noen av disse har Klassekampen «sagt seg villige til å rette», men klager skriver: «Det står igjen et inntrykk i saken av at Byrådet bruker fullmakter til å privatisere kommunen bit for bit. Når jeg blir intervjuet i sakens anledning, blir jeg ikke konfrontert med noen av disse påstandene (...). I saken står det blant annet at "Høyrebyrådet har vedtatt å omgjøre [...] Tromsø parkering til AS". Saken er koblet opp mot de fullmakter kommunestyret har gitt byrådet. Denne saken vedtas av kommunestyret og faller ikke inn under noen fullmakt byrådet har. I tillegg gjorde jeg journalisten oppmerksom på at denne omgjøringen var begrunnet i endringer i loven for parkeringsselskaper. Denne informasjonen er utelatt i saken. Informasjonen ville bidratt til å understøtte et mer balansert syn på utviklingen i kommunen (...).»

Klager viser også til at han ba journalisten om ikke å bruke begrepet «sjefsideoolog», at han ikke har noe imot begrepet, men at han «finner det besynderlig at man ikke identifiserer kildene jf VVP punkt 3.1».

#### **TILSVARSRUNDEN:**

Klassekampen mener spørsmålene som tas opp i artikkelen har stor offentlig interesse, utover Tromsø: «Privatisering og konkurranseutsetting var en svært sentral motsetning i stortingsvalgkampen, og det lå an til at en borgerlig valgseier ville medføre økt bruk av privatisering i forvaltningen (...). Erfaringene fra Tromsø var - og er - dermed av nasjonal interesse.»

Avisen vedgår at artikkelen «på noen punkter er upresis», men avviser brudd på god presseskikk. Om punkt 4.15, skriver Klassekampen at «det er litt uklart» hvilke påstander

klager mener ikke å ha fått svare for, og at det heller ikke presiseres hvilke feilaktige tall det skal være snakk om. Avisen skriver: «Vi mener at vi har gitt Morskogen anledning til å gi uttrykk for sine meninger om forholdene vi har beskrevet. Likedan mener vi også at vi etter beste evne har forsøkt å gi Morskogen og byrådet anledning til å svare på påstandene.»

Avisen skriver at den i samtale med klager etter publiseringen, tilbød ham et nytt intervju der han kunne svare mer utfyllende, noe som ble avslått: «Morskogen ba oss derimot om å ta kontakt med byråden med ansvar for skole for ytterligere oppfølging, noe vi også gjorde et forsøk på.» Avisen anser i all hovedsak uttalelsene fra opposisjonspolitikere som ledd i en løpende meningsutveksling jf. Vær Varsom-plakatens punkt 4.15, og anser ham «som relevant representant» for de ulike instansene angrepene kan sies å være rettet mot.

Videre står det: «Selv om vi gjerne kunne styrket kildetilfanget i artikkelen ved å henvende oss til andre i byrådspartiene, mener vi dette ikke utgjør et brudd på paragraf 3.2. For øvrig er det slik at vår journalist inviterte Morskogen til å møte oss til et intervju sammen med byrådsleder eller andre i byrådet, men han valgte å møte oss alene.»

Om premissene for intervjuet står det: «Før intervjuet gjorde vår journalist Morskogen oppmerksom på at utgangspunktet for saken var kritikken rundt privatiseringsfullmakten fra opposisjonen (...), og at vi hadde snakket med representanter for Rødt og Arbeiderpartiet. (...) I etterkant av intervjuet fikk han også en skriftlig sitatsjekk.» Avisen skriver at klager «i liten grad ønsket å svare på våre spørsmål og påstander fra opposisjonspolitikere», og viser til at Vær Varsom-plakaten slår fast at «Redaksjonen selv avgjør hva som endelig publiseres».

Klagers anførsler angående Tromsø parkering avvises med henvisning til hva som konkret står i artikkelen. Avisen skriver: «Vi kunne presisert at byrådet består av de samme partiene som har flertall i kommunestyret (...), og at denne saken var vedtatt i kommunestyret. Vi kunne også opplyst at byrådet mener at omgjøringen var begrunnet i endringer i loven for parkeringssaker. Men Tromsø parkering er ikke et sentralt eksempel i artikkelen, og etter vårt skjønn er det ikke slik at endringene i loven (...) innebærer at kommunene må omgjøre sine parkeringsselskaper til aksjeselskaper.»

Til bruken av begrepet «sjefideolog», skriver avisen: «"Sjefideolog" er (...) et begrep som vi - og vel enhver politiker - vil oppfatte som ubetinget positivt når det brukes om en politiker. Vi mener ikke at vi har brutt god presseskikk ved å vise til at flere ser på ham som byrådets sjefideolog, og vi mener det ikke er av sentral betydning (...) hvem som står bak disse karakteristikkene.»

Avslutningsvis påpeker avisen faktiske opplysninger som er angitt upresist i artikkelen, men skriver: « [D]isse feilene er ikke vesentlige for saken, og de rokker ikke ved hovedpunktene i artikkelen.»

**Klageren** skriver: «Røymo påstår i artikkelen at byrådet bevisst underminerer den offentlige skolen for å bane vei for private tilbydere. En slik påstand er så grov at den i seg selv bør utløse umiddelbart tilsvare.»

Klager viser til at Klassekampen i samtale med ham skal ha lovet «å trykke et tilsvare fra vår skolebyråd», noe som ikke har blitt gjort. Klager skriver videre at «når man insinuerer at man gjør noe med et skjult formål, tiltar det hele en dimensjon som er utover "løpende

politisk debatt"». Klager peker også på at det ikke er snakk om noen løpende politisk debatt: «Hverken før eller etter dette oppslaget dekkes den politiske situasjonen i Tromsø kommune.»

Klager skriver at verken skolebyråden eller hennes politiske rådgiver er kontaktet i sakens anledning, og han fastholder påstanden om at kravet til tilsvar (VVP punkt 4.15) er brutt.

Videre fastholder klager at han ikke er rette adressat for spørsmål om de overordnede linjene i politikken. Til avisens anførsel om ham som kilde, skriver klager: «Å si at undertegnede er en "relevant kilde " (...) medfører i dette tilfellet ikke riktighet da spørsmålet er rettet mot kommunestyrets retningsgivende arbeid.»

Om premissene for intervjuet, skriver han at journalisten kun «ga inntrykk av at "opposisjonen var misfornøyd"»: Ingen av påstandene ble presentert. Ei heller at "det demokratiske underskuddet er fullkomment" (...). Hadde dette vært presentert ville mitt svar vært mer konkret (...). Ei heller er Olsens påstand om "ekstremparlamentarisme" presentert slik at den kan imøtegås.»

Med henvisning til VVP punkt 3.2, viser klager igjen til skjevt kildetilfang. Han skriver: «[A]rtikkelen er langt mer skjev enn det kildetilfanget indikerer. Dette går blant annet på omtalen av tidligere vedtak i kommunen (...) der man indikerer at Ben Eidissen kjøper politisk innflytelse i Tromsø høyre. Dette er isolert en påstand som konstrueres av journalisten selv, og dermed burde utløst tilsvar (...)» Klager mener at den helhetlige fremstillingen «nærmer seg korrupsjon». Det vises særlig til omtalen av kommunens barnehagepolitikk, og klager påpeker at forslaget om å endre driftsform til barnehagene nå har blitt droppet, noe han mener viser at «premisset for saken er feil»: «Det handler om å løse ting på andre måter enn tidligere, men ikke ut fra rent ideologisk eller markedsmessig tenkning.»

Om bruken av tittelen sjefideolog, skriver klager avslutningsvis: «[N]år den fremstilles i en kontekst der man insinuerer at penger bytter hender for å oppnå politiske fordeler, samtidig som opposisjonen fremstår nærmest som maltraktert og kolene sulteføres for å bane vei for private aktører, har jeg vanskelig for å se at det er noe positivt i begrepsbruken.»

**Klassekampen** har ikke hatt ytterligere kommentarer.